

Personalhistoriske Optegnelser.

Af Charles Sørensen.

De efterfølgende Blade, der selvfølgelig ere af størst Interesse for Slægtninge af de Personer, der berøres, turde dog maaske ogsaa have lidt Interesse udenfor Familiens snævrere Kreds, idet de af og til give - eller skulde give - et og andet lille Bidrag til Tidens Historie. Hvad der især har foranlediget, at disse Optegnelser komme for Offentligheden, er for at give Andre et Exempel paa, hvad der kan opnaaes ved at samle genealogiske Bidrag til Familiehistorier. Det efterfølgende er, paa faa Undtagelser nær, uddraget af Familiepapirer og andre utrykte Kilder.

Det er en Selvfølge, at disse Optegnelser, som her aftrykkes, kun ere en lille Part af Originalmanuskriptet; at meddele Alt vilde blive for vidtløftigt og kun tjene til at trætte Læseren.

Laurids Sørensen blev født i Taastrup By, Harlev Sogn, mellem Aarhus og Skanderborg, og hans Daab findes i Kirkebogen anført den 4 Marts 1736. Hans Fader var Søfren Olufson af Mesing, hans Moder Voldborg Lauridsdatter af Taastrup. Laurids Sørensen skal først have ejet en Gaard i Taastrup, men senere besad han Hevring Mølle, Rougsø Herred, Randers Amt, og forpagtede circa 1776 Herregaarden Hevringholm. Da denne Gaard tilligemed underliggende Bøndergods i Aaret 1783 blev stillet til Auction, købte han denne, som han besad indtil 1796, da han afhændede Gaard og Gods til Kammerherre, Amtmand i Randers P. S. Fønss til Løvenholm. Hevringmølle beholdt han imidlertid, indtil han d. 16 November 1812 ved Auction afhændede den til Captain Ammitzbøll for 43,000 Rbd.

Laurids Sørensen blev i Oktober 1763 gift med den 17-aarige Maren Jensdatter Wad, som døde i Hevringmølle 11 Juli 1812. Hendes Fader var Jens Madsen til Vadgaard i Harlev, hvis Descendenter antog Navnet Wad, og af hvilke kan nævnes Pastor Mathias Wad i Korsør og Personalhistorikeren Cand. polit. G. L. Wad.

Efter sin Hustrus Død skiftede Laurids Sørensen med sine Børn. Det var ingen lille Formue, han lod komme til Deling, om den end ved Statsbankerotten var bleven betydelig reduceret. Skiftets hele Kostende var 2648 Rd. Navneværdi, og deraf var et Beløb af 738 Rd. alene til Stempler, men saa varede Skiftehåndlingen til Gengæld ogsaa i 4 Aar.

Efter Møllens Salg tog han Ophold i sin Svigersøn Amtsprovst Christen Gøtsches Præstegaard i Ørsted¹). Sidstnævnte var nemlig gift med hans Datter Voldborg Kirstine Sørensen.

Laurids Sørensen havde mindst 12 Børn, af hvilke 8 overlevede ham. Den ældste var:

Anders Sørensen, som i Slutningen af forrige Aarhundrede ejede Herregaarden Øland med Bøndergods i Thy. Denne Gaard mageskiftede han 1798 med Irup og Gods, som hans Svigerfader Anders Stigaard siden 1782 havde ejet. Anders Sørensens Broder, Søren Sørensen, var tillige interessant i Irup, men dette Interessentskab blev hævet 1804. Bøndergodset afhændede Brødrene til de respektive Fæstere. Irup besiddes endnu af Anders Sørensens Afkom²)

Søren Sørensen, født i Harlev i Marts 1768. Død i Aarhus 1845. Først Fuldmægtig ved Thisted Amtskontor, Amtsforvalter sammesteds fra 1806-1813, dernæst i Skanderborg. Udnævnt til Justitsraad. Gift 1814 med sin Kousine Ingeborg Wad (født 18/9 1787, død 24/3 1852).

Jens Sørensen, født i Januar 1771, ejede Gammelgaard i Storning Sogn fra 1796-1807, blev derefter Købmand og Skibsrheder i Aarhus, hvor han døde 1811. Var gift med Anna Møller. Hans Søn, Søren Møller Sørensen, født 16/2 1799, døde 1867 som Præst til Esbønderup-Nøddebo i Sjælland, og en af hans Sønner igen er den nulevende dygtige Naturforsker Cand. mag. William Sørensen.

Ole Sørensen, født 12/5 1775. Præst paa Fuur fra 1807-26, senere til Vrensted og Tise, og sidst til Hunstrup, Østerild og Hjørdemaal, hvor han døde 31 Januar 1853. Han var gift første Gang med Inger Dorthea Stigaard fra Irup, med hvem han havde 2 Sønner og 5 Døttre, anden Gang med Ida

¹ Christen Gøtsche født 1749, død 21 Februar 1821. Hans Enke, der da kun var 35 Aar, giftede sig senere med Pastor C. S. Kiølbye.

² Om Irups Historie, se min Artikel i Thisted Amts Avis for 6 September 1882.

Helvig Segelcke, Enke efter Købmand Hansen i Drammen og Datter af hans Formand i Vrensted, Pastor Axel Rosenkrantz Segelcke; med hende havde han 1 Søn og 1 Datter³)

Peder Sørensen, født paa Hevringholm i Maj 1780. Blev Student fra Aarhus 1799, Candidat 1802, Sognepræst til Norderøerne paa Færøerne 1807, til Branderup 1814, til Guldager 1821. Entlediget 1844. Død 28 Oktober 1876 som den dalevende Gejstligheds Ældste.

Medens han var Præst paa Færøerne, opkom der Uenighed mellem ham og Menigheden angaaende Ydelsen af Gavesøjden, som ikke blev præsteret. Han skal, formodentlig for denne Sags Skyld, ikke have været videre afholdt af Menigheden. Aaret før hans Forflyttelse blev Uenigheden imidlertid bilagt og Skilsmissen var venskabelig. Han har vistnok været en stræng Bodsprædikant. Efter hvad man har kunnet erfare, skal han, i en Langfredags Prædiken i Viderø Kirke, i Sysselmandens Nærværelse, temmelig haandgribelig have paatalt saavel hans som en anden Embedsmands Forhold, i Henseende til Overholdelsen af de kongelige Love og Anordninger, betræffende Beregningerne af Tiender og andre Indtægter. Sagen blev vel refereret for Vedkommende, men ikke videre paatalt, hvilket vel heller ikke lod sig gøre. Efter hvad der paastaaes, skal Symanden selv have yttret: "Den Mand (Pastor Sørensen) véd nok at forsvare, hvad han har sagt!"

Hans Husholderske hed Maren Rosenborg eller "Maren Jydske", som de paa Færøerne kaldte hende. Hun havde - maaske ikke uden Grund - gjort sig Haab om Præstens Haand, men han var af en anden Mening. En Dag gav han hende et Brev at besørge, til hvem det var vides ikke; men Maren fattede Mistanke dertil, hun aabnede Brevet og sér, at det indeholder Tillysningseddelen for Præsten og en Pige, som ikke var hende. Hun er imidlertid ikke raadvild, men skraber Navnet ud og sætter sit eget istedet - og næste Søndag blev der, til stor Forbavselse for Præsten, lyst for ham og hans tro Husholderske -; han fandt sig i sin Skæbne, og saa blev Maren Præstekone.

Hans Peter Severin Sørensen, den yngste af Laurids Sørensens Sønner, blev født i Januar 1788. Han bestemtes til Handelen og kom i ung Alder til København, hvor han uden al tvivl har været paa von Hemmerts store Handelscontoir. I den Tid, han var i Hovedstaden, fandt Byens Belejring af Englænderne Sted (1807). Han meldte sig øjeblikkelig til Kongens Livjægerkorps, dengang, som senere, et Korps af første Rang, og deltog med Mod og Iver i de forskellige Udfald, og som en af den grønne Skares fortrinligste Skytter blev der lagt særlig Mærke til ham, og han skal endog have havt den Ære, at blive fremstillet for Kong Frederik den Sjette.

1809 tog han sin Afsked fra Livjægerkorpset, og den 30 April s. A. se vi ham atter i hans Fødestavn Jylland. Nævnte Dag er han nemlig ved Thorup Strand, for at modtage Magasinkorn paa sin Broder Amtsforvalterens Vegne. En engelsk Fregat "The Wrangle", armeret med nogle og fyrgetyve Kanoner, nærmer sig paa samme Tid, som han er ved Stedet, til Thorup Rhed, for at sætte sig i Besiddelse af nogle norske Fartøjer, der laa for Anker der. Der udspandt sig derefter en hidsig Fægtning, om hvilken den officielle Rapport meddeler Følgende:

Den 30te sidst afvigte, om Eftermiddagen Kl. 5, fik jeg Bud fra den ved Thorup Strand commanderende Officier Hr. Lieutenant Suhr, at et svært fjendtligt Skib forfulgte et norsk Fartøj, som satte ind mod Landet. Jeg lod strax ringe med Klokkerne i Kliim og Thorup, og disse Sognes Kystmilice afmarscherede ufortøvet til Stranden; jeg sendte og strax ridende Expres til 6 af de øvrige Sogne, med Ordre: at Mandskabet af disse skulde strax samle sig paa deres Allarm Pladse og marschere derfra til Thorup Strand, ifald Kommunikations Signalet paa Thorup Kløv blev antændt; tillige afsendte jeg en Vogn med Geværer og Ammunition. Derpaa gik jeg op paa en ved Kliim beliggende Høye-bakke, for ved Hjælp af god Kikkert at observere Fjenden og derefter at kunne foranstalte det videre fornødne. Saasart jeg mærkede, at det vilde blive Alvor, sendte jeg en Expresse til Vagten ved Thorup Kløv, med Befaling at antænde Signalet, som og strax skeete. Jeg sendte atter meere Ammunition, da det tydelig kunde skønnes, at Angrebet vilde blive hæftig, og Udfaldet viste, at uden denne Forsigtighed vilde der blevet Mangel paa skarpe Patroner, da endog den militaire Kommando bortskød deres Forraad, førend Angrebene vare overstaaede. Saasart alt var foranstaltet, begav jeg mig selv til Stranden. Jeg erfarede, at Hr. Lieutenant v. Suhr allerede i Begyndelsen af Angrebet var haardt saaret i den højre Skulder af en Flintekugle fra Fjendernes

³ At anføre, hvad der i "jydske samlinger" 1ste Bind 1866 pag. 416 yderligere har været meddelt om ham, anser jeg for unødvendig.

Barkasser, og havde overdraget Kommandoen til Hr. Hans Peter Severin Sørensen, som har staaet ved Hans Majestæt Kongens Livjæger-Korps paa samme Tid som Hr. Lieutenant Suhr. At bemeldte Hr. Sørensen udviste og ved denne Lejlighed saa ægte Mod, Sindighed og Overlæg, at han derfor ikke kan tillægges for megen Roes; han ikke allene ordnede Forsvaret og opmuntrede Mandskabet, men stred endog selv som simpel Soldat overalt og som fortrinlig god Skytte, hvor Faren var størst. Saameget mere har Hr. Sørensen gjort sig udmærket fortjent, som han gjorde alt uden egentlig at være pligtig til at deltage i Affairen, han hører nemlig hjemme i Thisted, og var kun tilfældigvis ved Thorup Strand, for at modtage Magasinkorn paa sin Broders Vegne, der er Amtsforvalter i Thisted. Hr. Lieutenant Suhr blev strax kørt til Thisted, som det nærmeste Sted, hvor der haves Læge - derhen lod jeg og føre en af Kystbevogterne, som havde faaet en Flintekugle i det ene Laar, paa den indvendige Side og øverst oppe, hvor det er tykkest. Paa Rheden laa 7 norske Fartøjer, og deriblandt en Kaper Slup paa 4 Kanoner og 2 Svingbasser, ført af Ugland fra Arendal, desuden var endnu paa Stranden den under Affairen den 25 sidst afvigte landsatte Kaperslup fra Arendal, ført af Tønsberg. Det fjendtlige Skib var en Slup of war eller Fregat paa nogle og fyrgetyve Kanoner, for det meste 18 Pundinger. De norske Skibe blev bragt Landet saa nær muligt. Først satte Fjenden 3 Barkasser ud; da de vare omtrent midtvejs imellem Skibet og Landet, blev der skudt efter dem fra Uglands Kaper Skib, og de vendte derpaa, efter Signal fra Fregatten, tilbage. Fregatten gav derpaa det glatte Lag, og lagde sig nærmere ind til Landet for 2 Ankere. Strax efter sendte Fjenden 4 Barkasser, besatte med omtrent 150 Mand, mod Landet. Kaperfører Ugland tog nu 2 af sine 4 Pd.'s Kanoner tilligemed Ammunition i Land, og disse, saavel som 3 af Kaperfører Tønsbergs Kanoner, bleve saa godt muligt placerede mod Fjenden. Kaperfører Ugland lod og hugge Hul i sin Slup og kappede Sejlene fra Fartøjet. Barkasserne satte mod Landet, omtrent 600 Skridt vesten for de norske Fartøjer, og roede langs Landet, paa Flinteskuds Distance, mod vore Skibe. Saavel Jægerne som de af Kystmilitzen og begge Kapernes Mandskab, der vare forsynede med Bøsser, fulgte Fjendens Bevægelse, under idelig skyden af Haandgevæerne fra begge Sider. Vore Kanoner kunde ved denne uforudsete Bevægelse af Fjenden ikke bruges, da vore egne Skibe laa i Vejen, og Kanonerne ikke hastig nok kunde flyttes fra det Sted, de stod paa. Fjenden kom Uglands Kaper, der kun var circa 30 Skridt fra Landet, paa Siden, og entrede den; under Hurra Raab svingede Fjenderne med deres Sabler og Hatte, men vore Flinteskud nødte dem til igen at forlade Kaperen saa hurtig, at de efterlode sig 2 Sabler. Derpaa roede de fjendtlige Barkasser atter til Fregatten, og denne gav nu Skud paa Skud, omtrent 1 Times Tid. Hvorefter Fregatten igen udsatte 4 Barkasser, og den ene af disse bevæbnet med 1 Kanon og Svingbasser, hvoraf idelig blev skudt med Kugler og Skraa, imedens de nærmede sig Landet, som denne Gang skete østen for de norske Fartøjer; de kom tæt paa Siden af tvende Kornskibe, men bleve atter tilbagedrevne, og da Barkasserne igen var kommen tilbage til Fregatten, gav denne atter Lag paa Lag, hvorpaa den endelig Kl. 10 eller noget over, satte Sejl til og gik os snart af syne. Kl. 12 fik Kystbevogterne af Kliim og Thorup Sogne Tilladelse at gaa hjem; men Mandskabet af de øvrige Sogne, som ikke var tilstede under Angrebene, forblev paa Stranden til Dag. Fjendens Ild var frygtelig og vedholdende i 4 Timer; en stor Mængde af hans 18pundige og mindre Kugler bestrøg Stranden, og næsten alle hans Skud rækkede; men da Fregatten ikke skød, medens dens Barkasser vare i Attaque med vore Folk, saa fik disse Tid til, ved at vige til en af Siderne, især noget mere østlig, og ved at kaste sig ned, naar de Saa Ild fra Fregatten, saa meget muligt at sikre sig for Skuddene, og ikke en Eneste af vort Mandskab blev truffen eller beskadiget af Kanon Kuglerne, der dog gik saa lavt, at de pløjede dybe Furer i Stranden; 5 Kugler gik op igennem et Hus og splittede en Kiste, 2 gik igennem Taget paa et Magasin Hus, 1 igennem Stevnen paa et norsk Fartøj, og Uglands Kaper har nok faaet et Skud ved Kølen. Gevær Ilden og Skraaet fra Barkasserne i det sidste Angreb var farligst, da der blev skudt paa saa kort Distance, men desuagtet havde vi det Held, at ingen blev truffen uden, som forhen meldt, Hr. Lieutenant Suhr og en af Kystbevogterne. Derimod kunde det tydelig ses, at adskillige af Fjenderne faldt, og i det sidste Angreb traf et af vore Kanon Skud med Skraasække den ene fjendtlige Barkasse saa vel, at der blev temmelig ryddeligt paa den. De norske Kaper Kanoner vare i det Hele til megen Nytte, hvor de kunde bruges, og satte Skræk i Fjenden. Kaperførerne og deres Mandskab viste og megen Kækhed. Jæger Detaschementet, skøndt deres Officeer var saaret og

bortbragt, gjorde Alt, hvad der ventes af ærekære og kække Krigere. En særdeles kær Pligt er det mig og at kunde, med fortjent Berømmelse, omtale Kyst Militzens Forhold, forsaavidt angaaer det, nemlig Mandskabet af Kliim og Thorup Sogne, der kunde forsynes med Skyde Geværer, ligesom og den Del af samme der - skøndt kun bevæbnede med Spyd - stode færdig til at tage deres Geværer, som mulig maatte falde. Disse Brave vare tilstede fra Begyndelsen til Enden af de fjendtlige Angreb; de toge lige Del med de Militaire i Forsvaret, de viste uforfærdet Mod og en Raskhed, der endog overgik min Forventning - ja de Fleste vadede endog ud i Havet, for at komme Fjenden nærmere paa Skud. Jeg skylder disse Mænd, der stred saa vel, at opgive deres Navne, og de ere: Peder Holm og Søren Thornbye af Terp By. Jens Risling, Niels Lassen, Christen Kolbeck, Christen Nielsen, Jens Ravn, Jacob Madsen, Jørgen Søndergaard, Jens Abrahamsen, alle af Kliim By. Christen Overgaard, Christen Smed, Peder Smed, Jens Korsbek, Christen Thomsen, Niels Christian Møller, alle af Ullerup By; Christen Røge, Jens Pind, Jens Smed, Jens Knudsen, Christen Krag, Christoffer Nielsen og Svenning Sørensen, alle af Thorup By. Ialt 23 Mand. Lige Roes for Mod og ufotrøden Lyst fortjener Hans Kræmmer, Poul Bedsted, Niels Høegh, Jens Christensen Møller, af Kliim, Lars Westergaard, Niels Nielsen Skrædder og Christen Svendsen af Thorup, der i Farens Øjeblikke stode færdige til at afløse de af Bøsse Skytterne, som kunde komme til Skade; og disse Mænds Anfører var den kække Underbefalingsmand Peder Svendsen Thorup, der i Særdeleshed og i enhver Henseende udmærkede sig, saa at han vandt Enhvers Agtelse og sit Mandskabs Tillid, der gjorde, at de villig lydte ham; han godtgjorde ved denne Lejlighed paa det Fuldkomneste de fordelagtige Begreber, jeg stedse har havt om ham, og som bestemte mig til at anholde om at faa ham ansat som Underbefalingsmand; han viste nu, at jeg sikkert kan betro ham den farligste Post og stole paa hans Uforsagthed og gode Conduite, han er og den Første, jeg afsender, saasnart noget fjendtligt kan formodes; ja han er en af hine stedse mindede Fædrelandsforsvarere, der saa tappert strede paa Prøvestenen den 2den April, og han stod den Gang ved 1ste jydsk Infanteri-Regiment. Jeg kan ikke noksom anbefale ham, og han har efter min fuldeste Overbevisning vist sig værdig til endog offentlig Udmærkelse; han er Tømmermand af Profession; men siden Krigen udbrød, har jeg stedse havt ham hos mig, for at holde Geværerne i Stand, støbe Kugler, forfærdige Patroner og Spyd Geværer, samt udføre, hvad jeg fandt tjenlig til Kystmilitzens Bevæbning. Underbefalingsmand Lars Jensen Beistrup, der tjener mig, var, da Angrebet begyndte, for mig i et Sogn, der ligger 1 Mil her fra, og kunde derfor ikke fra Begyndelsen af tage Del i Forsvaret, men han fortjener Agtelse for den Hurtighed, hvormed han ilte hjem og til Stranden, saasnart han hørte Allarm, og da han kom til at tage Del i Affairen under det sidste farligste Angreb, viste han sig som en rask og modig Anfører.

Da Kystmilitzen af de øvrige Sogne kom, vare Fjendtlighederne forbi. Endnu bør jeg anføre det fulde Antal af Mandskab, som blev brugt mod Fjenden, da dette, sammenholdt med Fjendens Styrke og Affairens lykkelige Udfald, bedst kan tjene til Oplysning om, hvor rask og virksom Forsvaret var. Vor Styrke var nemlig: 1) Hr. Lieutenant v. Suhrs Kommando, bestaaende af en Corporal og 19 Jægere. 2) 12 af Kaper Mandskabet, og 3) 23 Mand af Kystmilitzen, i alt foruden Anførerne 54 Mand, som brugte Skyde Geværer; desuden brugtes de øvrige 12 af Kapermandskabet ved Kapernes i Land bragte Kanoner.

De af Kystmilitzen, som kun vare forsynede med Spyd, kunde ikke bruges og kan derfor ikke regnes til Forsvars Styrken. - Endelig maa jeg nævne en Mand, der viste, at han ikke først maa kaldes, naar det gælder om at stride mod en endog langt overlegen Fjende; denne Mand var Korporal Villads Poulsen Elsøe, som af Hr. Captain v. Langeland var fra Detaschementet i Vixø kommanderet med Krigsfanger til Aalborg. Paa sin Tilbagevej fra Aalborg var han med Landevejen, som gaaer hen ved en halv Mil længere vester end Thorup Strand ligger, men da han hørte Fjendens Skud, vendte han om med de under sin Kommando havende 2de Jægere og ilede til Kamppladsen, hvor han og Mandskab hæderlig tog Del i at afværge Fjendens sidste Angreb.

Førend jeg slutter denne min underdanige Rapport, maa jeg bemærke: At da jeg fra Kamppladsen meldte Hr. Captain von Langeland, at Hr. Lieutenant Suhr var saaret, skrev jeg tillige, at det fjendtlige Skib var paa nogle og tyve Kanoner, men dette var kun Tallet paa den Side af Skibet, som vendte mod Land og blev brugt, saa at det rigtige er, at Fregatten førte nogle og

fyrgetyve Kanoner. Jeg skrev og, at Fjenden brugte 24 Pundinger, men ved siden at veje de opsamlede Kugler, befandtes, at de største kun var 18 Pundinger. Samme Misregning finder Sted i en kort Beretning, jeg afgav til Hr. Major og Bataillons Kommandør v. Westerholdt. Jeg har opholdt min Rapport for at kunde afgive den saa udførlig, som Affairen fortjener.

Underdanigst

Hauern.

Af de i denne Affaire nævnte blev Skipper Kettel Ugland og Villads Poulsen Elsø udnævnte til Dannebrogsmænd 28 Juni 1809. Samtidig udnævntes Hans Peter Severin Sørensen til Danebrogsmand, han var da i en Alder kun 21 Aar. Denne Udmærkelse sendte den stolte Yngling imidlertid tilbage til Ordenscapitlet i København, ledsaget af følgende Skrivelse:

”Det mig under 28 Juni af Hans Majestæt allernaadigst forundte Dannebrogsmændenes Sølvkors maa jeg allerunderdanigst bede mig fritaget for at bære, hvilket jeg ikke kan med den Glæde, som jeg burde, da jeg for den under 30 April sidstledne havde Affaire ved Thorupstrand ser mig klassificeret med en Underofficer⁴), der aldeles ingen Del tog i Affairen eftersom han først kom til Stranden, efterat de fjendtlige Barkasser sidste Gang vare tilbagedrevne, og ikke som fra Hr. Captain v. Langeland er bleven indberettet: tog hæderlig Del i at afslaa Fjendens sidste og heftigste Angreb, - med en Tømmermand⁵) for at hugge Hul i det Skib, hvormed han var forhyret, og med Fartøjer, der bidroge til deres eget Skibs Frelse og som tildels ej bivaanede Affairen, samt hvorfor at min Fortjeneste for 4 Timers Attaque, i Officers Sted, skal ansees mindre end Lieutenant Suhrs, for nogle Øjeblikke at slaaes som Pligtig, da det er her overalt - udenfor de offentlig bekendtgjorte Militair Rapporter, noksom bekendt: at Lieutenanten segnede for en af de første Kugler fra de fjendtlige Barkasser, hvorpaa jeg (som var nærværende for med min Bøsse at bidrage mit til Fjendens Afslag) efter Lieutenants Anmodning overtog Kommandoen over det militaire og Kystmilicien, og afslog hvergang de fjendtlige Barkasser med saamegen Held, som jeg vel troer at nogen Officer kunde have gjort. Skal det altsaa ikke anses som en Forbrydelse, at jeg som Civil overtog Kommandoen over Forsvaret, men derimod være en Fortjeneste af mig, som frivillig Kriger, saa havde jeg allerunderdanigst ventet, at mit Forhold kvalificerede sig til, om ikke mere, saa dog samme Udmærkelse, som om det var udført af en Officer, som dertil var pligtig. Jeg stred af Patriotisme og ikke for at erholde nogen Belønning. I Handlingen selv finder jeg min største Hæder og er fuldkommen bleven belønnet, fordi jeg atter derved, - som 7de Gang vovede Liv og Blod for Fædrelandet – ved at have erholdt det under mig stridende Mandskabs Hengivenhed og Tillid, samt ualmindelig Agtelse hos mine Medborgere, der bedre kender Sagens Beskaffenhed end de, der allene har Kundskab derom efter de i den Anledning indsendte Militair Rapporter, der ikke saa ganske stemme overens med den mig affordrede og til Vedkommende afgivne originale Rapport over den hele Affaire. Jeg haaber og beder allerunderdanigst, at Hans Majestæt efter vil undskylde, at jeg har gjort mig dette allerunderdanigste Ønske, og fritage mig for at bære en Orden, som ifølge de anførte Grunde aldeles ingen Glæde eller Opmuntring kan være for mig, ligesaa lidt som det er nogen Ære for Vedkommende Militaire, at have efterladt at gøre deres Rapporter om det ved Thorupstrand forefaldne saa fuldstændige og sandfærdige som har været dem muligt.

Thisted 19 July 1809.

H. P. S. Sørensen.

Hans Ønske blev selvfølgelig efterkommet, og Korset modtoges tilbage af Ordenscapitlet.

Han slog sig derefter til Ro og begyndte i de sørgelige Krigens Aar paa Købmandsforretning. En dygtig og virksom Mand maa han have været; thi allerede 1811 som 23aarig har han flere Skibe i Søen. Et af disse gik det imidlertid nævnte Aar uheldig med. Han havde nemlig ladet det gaa til England for at modtage en Ladning Manufakturvarer. Dette var imidlertid stridende mod Skibets Papirer, idet Søpasset lød paa Fart i indenrigske Havne. Skibet, hvis Navn var ”Inger Elisabeth”,

⁴ Maa vel være Villads Poulsen Elsø her menes.

⁵ Denne Skrivelse er afskrevet efter Kladden, hvorfor den ikke er saa klar; her maa menes, at han blev ”klassificeret med en Tømmermand”.

blev derfor attraperet af to norske Kaperførere, Skipperne Ole Tiomsaas og Jørgen Vogt, og Priseretten i Christianssand dømte Skib og Ladning til Konfiskation, til Fordel for Kaperførerne. Sagen blev af Sørensen appelleret for Overadmiralitetensretten i København, men det nyttede ikke, at Købmand Sørensen til Undskyldning urgerede: at denne Handel skulle være nødtvungen og allene sigtende til at redde dansk Ejendom, som var i Fjendens Hænder; Sagen gik ham imod, og Skib, og Ladning tilkendtes Kaperførerne ved Overadmiralitetensretten's Dom af 10 December 1811.

Den 19 Februar 1812 blev han i Randers, hvor hans Handelshus da var, viet til Helene Brock-Juul, "Randers Skønhed", som hun kaldtes, en Datter af Købmand Jens Juul. Byen fejrede det unge Pars Forening med Illumination, efter de Tidens Skik.

Købmand Sørensen skal i det Hele have haft 11 Skibe i Søen, der dels vare hans Ejendom fuldstændig, dels Part. Imidlertid skal han i de ulykkelige Krigsaar have lidt det ene Tab efter det andet, navnlig paa Skibe med Ladning, saa at den energiske unge Mand i 1816 maatte afhænde sin udmærkede store Købmandsgaard Nr. 29 paa Randers store Torv.

Han boede da nogle Aar i København, derfra rejste han til Holstebro, hvor han købte den for sin smukke Beliggenhed bekendte Lægaard Vandmølle.

Medens han boede her, modtog han et Brev fra en Kaptain, hvad det indeholdt kendes ikke nu; men allene det, at Afsenderen havde tilladt sig at adressere Brevet til "Gaardmand Sørensen" og at benævne ham "I", var nok til at bringe Modtageren i Affekt. Sørensen's Svar til Kaptainen lød da saaledes:

Deres Brev af 27 Maj har jeg modtaget; jeg tog i Betænkning at besvare det, da Deres Brev i dets hele Indhold røber Lavhed og en lav Tænkemaade om mig, - saa simpel en Stil kan ikke noget Menneske af den mindste Opdragelse skrive, mindst havde jeg ventet, at en af Hans Majestæts Kaptainer kunde føre saadan en Stil. Jeg maa sige Dem: jeg er Videnskabsmand og er indviet i mange Videnskaber - jeg har været Soldat med Liv og Sjæl, jeg har 8te Gange vovet Liv og Blod, maaske De som Kaptain aldrig har hørt en Kugle for Ørerne. Med 17 Mand Bønderkarle modtog jeg en engelsk Fregat med 4 Barkasser. Spørg Hans Majestæt, Admiral Risbrigh eller Kammerherre Holstein⁶) om jeg er en Bogfinke, De bør skrive et saadant Brev til. Dersom vi mødes eller De vil gøre en Rejse til mig, da skal jeg give Dem Revanche om De vil, enten paa Sabel eller Pistol, - jeg frygter ikke en dansk Officeer, som sjelden har hørt en Kugl.

H. P. S. Sørensen.

Dette Brev kunde vel synes lidt overmodigt, navnlig Ytringen "jeg er Videnskabsmand". Men trods at han ikke var studeret i egentlig Forstand, var han dog videnskabelig dannet. Hans boglige Interesse gik i Retning af Zoologie. Han skrev saaledes et meget voluminøst Værk om Fugle, vel de danske Arter, som det var hans Agt at lade komme frem for Offentligheden. Det skulde da formodenlig have været ledsaget af store kolorerede Afbildninger - et pragtfuldt hollandsk Billedværk, som han bl. a. naturhistoriske Værker ejede, skulde formodenlig have tjent Kobberstikkeren som Mønster, men de uheldige Conjunkturer i og efter Krigsaarene umuliggjorde, at dette Værk kom for Lyset.

Af gamle Folk i Maaberg Sogn, hvor Lægaard Mølle ligger, mindes Sørensen endnu. Der fortælles da, at han var kendt og skattet af alle Bønderne i Omegnen, - de søgte nemlig for det meste til ham, naar de skulde have afgjort vanskelige Sager, f. Ex. juridiske Spørgsmaal og desl. Med det udmærkede praktiske Blik paa Tingene, som han besad, vejledede han Mange, og Bønderne kaldte ham da til Gengæld for den klogeste Mand i Maaberg. Karakteristisk var det at se ham naar han vandrede paa Jagt, hvortil han var lidenskabelig hengiven, han var da forsynet med et stort Drikkehorn, rigt besat med Sølv, som hængte i en Rem over hans Skulder.

Hans Peter Severin Sørensen døde 31 Januar 1827, altsaa kun 39 Aar gammel, og ligger begravet paa Maaberg Kirkegaard.

Kilde: Samlinger til jydsk historie og topografi. Bind 10: 1884-85, side 115-127.

⁶ Frederik Conrad Holstein, den almenagtede Chef for Kongens Livjægercorps.